

Economia politică

„Trăim într-o perioadă în care specialiștii în macroeconomie emit noi ipoteze legate de mecanismele ce guvernează economia și caută să formuleze o nouă paradigmă... Pluralismul reprezintă soluția cea mai bună, manifestările periodice ale acestuia fiind oricum inevitabile.”

Edmund S. Phelps

Cercetarea economică este cel mai adesea provocată de ideologiile politice. Chiar pentru faptul că este nevoită să caute răspunsuri la probleme complicate în evoluția lor de decizia politică, cercetarea aranjează diagnoza la limitele realității și, nu de puține ori, dincolo de acestea. Cumva simptomatic, cercetarea economică este prizonieră la curtea politicii.

Dar mai este ceva, mai profund și cu consecințe ample, ce ține de gena cercetării economice, născută în zorii modernității: realitatea pe care o abordează intră în fenomenologia pletorică a politicului. Principiile cărora trebuie să li se conformeze Știința Economică sunt pretențiile de raționalitate ale Principelui. Lumea, cu puterile și speranțele ei, cu resursele și nevoile ei, a luat de fiecare dată chipul și asemănarea Principelui. Doar în închipuirile academiilor ateniene economia era o rețetă domestică, a gospodăririi. În Agora, economia asculta de ordinele Regelui și Știința Economică, îmbrățișată cu Filosofia, întemeia algoritmi care să satisfacă ambițiile acestuia.

În preambulul modernității, care pregătea triumful cinismului machiavelic, Știința Economică și-a inventat emanciparea de suzeranitatea Principelui proclamând piața ca rațiune imanentă și voință universală. Secularizarea sui-generis și ruperea dependențelor personalizate au făcut din economie singura aventură a câștigului care să echilibreze imposibilul: fericirea personală cu libertatea socială. Banii au desăvârșit iluzia mântuirii de blestemul solidarității și au deschis, în schimb, un Eldorado rațional al confirmării inegalității. Accesul la putere a devenit o problemă cu soluția rațională numită bani. Principele a îmbrăcat repede haina fabricantului de bani, puterea sa divină fiind pe deplin secularizată.

În noua postură Știința Economică nu s-a mai simțit decăzută în ambiția ei cum se simțea când era pusă să se ocupe de treburile casnice. Altitudinea preocupărilor s-a mărit progresiv, mizele au crescut în importanță și rezultatele s-au sublimat. Piața cuprinde totul, banii produc libertate, conviețuirea înseamnă randament, asigurările predetermină metabolismul, energia unge Principele.

Amprenta raționalizării a devenit generală. Viața poate fi inventată, ființele pot fi replicate. Într-o perspectivă raționalizantă emoțiile devin un atavism, sentimentele alterează sensul vieții dacă nu pot fi marketizate. Morala, negenerând ordine randamentală, este înlocuită cu norme acceptate contextual. De la regula majorității relative se trece la adevărul absolut al minorității autolegitimate.

Expansiunea rațiunii și a raționalității redescoperă cauza primă și cauza finală prin funcționalizarea corectitudinii politice. Hobbes este sanctificat prin ritualul rațiunii.

În aceste repere, Economia pare că se simte bine ca Știință. Cunoștințele ei întrețin reproducerea artificialului în detrimentul naturalului. Lumea biologică este suplinită în funcțiile ei randamentale de lumea virtuală. Randamentul absolut se anunță posibil. Speculația devine calea regală spre câștig. Balonul de săpun are consistența noosferei. Frenesia randamentului justifică alegerile raționale și trendul crescător este o consecință a expectațiilor mutuale. Starea de bine este profitul nelimitat de subevaluarea resurselor umane. Producția migrează pentru ca forța de muncă să nu se scumpească. Noua Economie este iremediabil tot politică. Este politica randamentului absolut. Care, oricum am exhiba pasiunile partizane, excelează împotriva naturii umane.

Magistrala modernității reprezentată de raționalizare a împins Științele Sociale, inclusiv – sau poate mai ales – Economia, în prăpastia autoreferențialității. Semnul suprem al acestui eșec îl constituie valoarea atribuită omului ca forță de muncă în ecuația profitului. Pentru a se feri de perpetuarea eșecului, Economia trebuie să rămână îngemănată cu Politica, în sensul său aristotelian și nu cu cea care reprezintă cauza finală a progresului său iluminist – „Political Corect”.

Ambiția regularizării smithiene prin raționalizarea confruntării de interese în creuzetul alchimic al Pieței – un fel de anticipare a paraconsistenței – a împins Economia dincolo de ceea ce era izvorul său natural, adică dincolo de ceea ce istoricii științei numesc „cultura oamenilor fără carte”. Tentativa de a inventa pentru Știința Economică probleme universale a fost și a rămas un eșec epistemic de fiecare dată când nu s-a ținut cont de determinări contextuale, experiență, tradiție, motivare etc. În măsura în care se vrea Știință, Economia rezolvă probleme particulare, temporal și spațial limitate. În modernitatea ei Economia câștigă prin „cultura oamenilor fără carte economică”, pe care astăzi îi numim antreprenori, investitori, dezvoltatori ș.a.m.d., decât din cercetarea științifică. Cel mai mobil în a găsi soluții raționale la interesele Politicii sunt tocmai cruciații profitului. Ei sunt cei care au intuit că se câștigă din Economia Politică. Ei prețuiesc contradicțiile adevărate.

Ruptă de „cultura oamenilor fără carte”, Economia s-ar rătăci în proiectul său iluzoriu: raționalizarea ideologiilor.

Sumar

Munca suplimentară – încotro? ■ George Moldoveanu, Octavian Thor Pleter 3	Aspecte privind cercetarea preferințelor consumatorilor ■ Mirela-Cristina Voicu 33
Răspunderea disciplinară în domeniul financiar ■ Viorel Lefter, Costantin Roman 7	Două viziuni diferite asupra impactului politicii monetare: noul consens macroeconomic versus economia postkeynesiană ■ Marius-Corneliu Marinaș 37
Fundamentarea ratei de actualizare pentru un proiect de investiții finanțat din capitaluri proprii ■ Nicoleta Vintilă 11	Sisteme de guvernare a întreprinderii și efectele lor asupra performanței economice ■ Alexandrina Deaconu, Cornelia Lefter 43
Piața de capital în contextul integrării în Uniunea Europeană ■ Gabriela Anghelache 21	Evaluarea oportunității lansării noilor produse bancare ■ Iuliana Cetină, Nora Mihail 47
Mixul de politici al României privind adoptarea euro ■ Cristian Socol, Aura Gabriela Socol 29	

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text: Gabriela Ochiană
Tehnoredactare computerizată: Nicoleta Bobocea
Grafică: Alexandru Ion
Difuzare și abonamente:
Irina Jerpel (021/312.22.48 – int. 24)

Indexări în baze de date:
Directory of Open Access Journals (DOAJ)
<http://www.doaj.org>
Research Papers in Economics (RePEc)
<http://www.ideas.repec.org>

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro
Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com